

Ramverk för befattning: Skolpedagog

Reviderat aug-sept. 2022

Introduktion

GR:s utbildningschefer tillsatte i februari 2019 ett branschråd för grundskolan med uppdrag att adressera kompetensförsörjningen i skolorna i regionen. Branschrådet har tagit fram ett antal befattningar som ska kunna komplettera lärarnas arbete vid brist på legitimerade lärare. Detta dokument beskriver befattningen Skolpedagog. Benämningen ”Skolpedagog” är inte slutgiltigt fastställd.

Syftet med dokumentet är att presentera ett ramverk så att rektor och huvudman ska kunna ta fram specifika uppdrags- och ansvarsbeskrivningar för befattningen och utgöra ett underlag för vidare dialog med fackliga parter. Ansvarsbeskrivningen för befattningen beror på hur en skola organiserar utifrån elevgruppens behov och verksamhetens förutsättningar.

I de fall nationella riktlinjer/beslut arbetas fram kring en liknande befattning som motsäger detta dokument ska Göteborgsregionens kommuner följa nationella riktlinjer/beslut.

Bakgrund och behov

Göteborgsregionen och hela landet står inför en lärarbrist som kommer att påverka utbildningsväsendet under lång tid framöver. Skolverkets prognoser visar att det inte är realistiskt att kunna ”utbilda bort problemet”. Det innebär att det kommer att finnas fler personer som saknar lärarlegitimation i skolan och att skolan som organisation behöver kunna möta denna förändring.

Givet den kommande lärarbristen behöver lärarna ansvara för att undervisa fler elever. Av den anledningen bedöms det finnas behov av befattningar i verksamheten som kan arbeta med att stödja elevernas skolgång.

Uppdrag, ansvarsområden och organisation

Skolpedagogen arbetar på skolan utifrån skolans styrdokument, är en del av arbetslaget och samarbetar med övriga kollegor för att nå hög måluppfyllelse. Med stöd av läraren ska en skolpedagog bidra i skolans lärandeuppdrag. Arbetsfördelning och arbetsuppgifter utformas på varje skola utifrån behov och sammansättningen av arbetslaget. Detta bör ske i samverkan med skolans olika professioner och det behöver finnas ett fungerande system för kommunikation mellan alla yrkesroller i skolan. Det är även viktigt att rollen som skolpedagog tydliggörs för alla inom den aktuella organisationen. Läroplanens intention är att arbetet med normer och värden är sammanvävt med kunskapsuppdraget och dessa delar ska inte ses som separata uppdrag. Det är det perspektivet huvudman och rektor behöver ha i beaktan när de planerar för att möta upp läroplanens uppdrag med stöd av nya befattningar.

Skolpedagogernas huvudsakliga arbete är att genomföra moment kopplade till undervisningen som planerats i samråd med legitimerad lärare som en del av arbetslaget. Här ingår att praktiskt förbereda lektioner, individuellt genomförande av lektionsmoment och efterarbete. Arbetsuppgifter som enligt skolförfattningarna måste utföras av lärare ska inte utföras av skolpedagoger.

Skolpedagogens möjliga ansvarsområden

Nedan följer beskrivningar av exempel på olika ansvarsområden en skolpedagog kan ha i skolan. Eftersom rektorerna styr över sin inre organisation ska detta endast ses som ett stöd för att finna möjliga lösningar till hur rektorerna tillsammans med skolans personal kan främja för lärande utifrån läroplansuppdraget.

Genomföra undervisningsmoment planerade av legitimerad lärare

Läraren har ett tydligt ansvar för undervisningen såsom det uttrycks i skollagen, men Skolverket konstaterar, i den rapport de tagit fram på uppdrag av regeringen kring hur lärare kan avlastas av andra yrkesgrupper; *"Att undervisning ska bedrivas under ledning av en lärare innebär dock inte nödvändigtvis att läraren själv måste genomföra samtliga moment kopplade till undervisningen. Av förarbetena till skollagen framgår att en lärare inte måste vara närvarande i undervisningslokalen under all lektionstid, så länge denne har det övergripande ansvaret för det som ska göras."*¹ Det konstateras även att undervisningsprocessen är bred och innefattar, utöver att genomföra undervisningen även att planera undervisningen liksom att bedöma, dokumentera och informera om elevens kunskapsutveckling.

En skolpedagog kan därmed bidra i undervisningsprocessen på flera sätt. Ett exempel som ges i Skolverkets rapport är arbeta med repetitionsuppgifter eller annat som går ut på att befästa kunskaper. Detta givet att lärare finns att tillgå vid behov.² Det kan till exempel handla om att den undervisande läraren startar upp en lektion som skolpedagogen sedan tar över. Det kan även innebära att undervisande lärare startar upp ett arbetsområde som eleverna ska arbeta med i flera veckor, sedan ansvarar skolpedagogen för genomförandet av vissa lektioner under ett par följande veckor för att befästa kunskaper, innan läraren därefter kommer tillbaka under avslutningen och bedömningen av området. För att få en förståelse för undervisningen behöver skolpedagogen vara delaktig i planeringen av undervisningen. Under undervisningsperioden behöver lärare och skolpedagog även föra en kontinuerlig dialog gällande planering och hur elevernas arbete fortskrider. Eftersom skolpedagogen är insatt i undervisningen kan den även täcka upp genom att hantera examinationstillfällen eller att vara resurs för elever som har missat undervisning.

Vara extraresurs i klassrummet om förutsättningar finns

Om det finns förutsättningar i organisationen kan skolpedagogen vara en extraresurs i klassrummet och se till så att eleverna genomför uppgifter samtidigt som läraren kan hjälpa andra, dela upp eleverna i mindre grupper eller möjliggöra så att läraren kan genomföra strategistöd (anpassningar) på individnivå i mindre grupper och/eller enskilt. Skolpedagogen kan exempelvis även hjälpa till när eleverna har eget arbete och fungera som strukturstöd för elever genom att stötta dem i olika arbetsområden efter att läraren har startat lektionen.

¹ Skolverket, Redovisning av uppdrag om att ta fram stödmaterial för hur lärarassistenter, socionomer och andra yrkesgrupper ska kunna avlasta lärare U2019/02106/GV, kap.4

² Ibid. kap.4

Stödja lärare i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd

I läroplanen för grundskolan uttrycks att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd och samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.³

En lärare ska organisera undervisningen för hela elevgruppens olika förutsättningar och ge extra anpassningar eller särskilt stöd ⁴ till elever när det finns behov av det. Skolverket har konstaterat att en lärare kan få stöd i att utforma åtgärderna eller stöd i arbetet med tillgängliga lärmiljöer, exempelvis implementering av digitala verktyg.⁵

När det inte finns möjlighet att organisera undervisningen för hela elevgruppens olika förutsättningar och extra anpassningar behövs kan en skolpedagog till exempel stödja läraren i arbetet med att skapa strukturstöd för elever. En skolpedagog kan även stödja läraren vid införande och användning av digitala verktyg i undervisningen som kan underlätta elevers lärande.

Utföra praktiskt arbete i anslutning till undervisning

Det praktiska arbete som behöver utföras före och efter själva undervisningsmomentet kan genomföras av en skolpedagog. Det gäller till exempel att ställa iordning lektionssalar, ta fram och städa undan undervisningsmaterial, förbereda undervisningsmaterial och utföra enklare rättningsarbete och dokumentation av resultat.

Kvalifikationer

Skolpedagoger bör ha minst en slutförd utbildning på gymnasial nivå inom pedagogik, till exempel från barn- och fritidsprogrammet eller ett yrkespaket till barnskötare från komvux. Alternativt en eftergymnasial utbildning till lärarassistent från yrkeshögskola eller folkhögskola.

Införandeprocess

Kommunerna kommer själva att fatta beslut om de önskar införa den nya befattningen samt att samverka denna fackligt i respektive kommun. Erfarenhetsutbyte mellan GR:s kommuner ska arrangeras utifrån behov och efterfrågan.

³ Lgr 11 (2019) 2.2

⁴ Lgr 11 (2019) 2.2

⁵ U2019/02106/GV, kap.4